

HET WOORD VAN DE WEEK

ORGAAN VAN HET HUMANISTISCH VERBOND

22e jaargang nr. 36 7 september 1969

administratie
postbus 114, Utrecht
tel. 030-24641
postgiro 58 t.n.v. De Humanistische Pers

abonnementsprijs voor Nederland, andere
E.E.G.-landen, Suriname, Curaçao en de
Antillen f 7,50 per jaar
Overige landen f 12,50 per jaar
losse nummers f 0,50
verschijnt wekelijks

Wat je zegt ben je zelf!

„Ach jô, wat je zegt, ben je zelf!” Een uitdrukking die wij allen kennen, van 8 tot 80, als het weerwoord voor denigrerende opmerkingen als zou de aangesprokene gek, gemeen of laf zijn of enige andere onaangename karaktertrek vertonen. Afgezien van het feit, dat het een aantrekkelijke titel leek, zou ik deze uitdrukking vanmorgen willen gebruiken in de zin van: „wat je over jezelf zegt, zo ben je zelf ook echt.”

Of: „zoals men uit eigen woorden en handelen naar voren komt, zo geeft men als het ware een zelfportret!”

Ik heb blond haar, blauwe ogen en ben erg mager. Niemand is precies hetzelfde als ik en mijn moeder zegt: „gelukkig maar!” Mijn karakter is tamelijk slecht, want ik ben gauw boos en ik heb medelijden met de idiotenste dingen, zoals iemand die plat praat... Ik houd niet van afwassen, tafeldekken en gaan slapen als ik net zo lekker aan het lezen ben. School vind ik ook niet het fijnste van het fijnste, maar als ik er eenmaal zit, vind ik het niet eens zo erg! Voorlopig is mijn doel om goed en wel van school af te komen. Thuis heb ik twee zusjes en ik word altijd op mijn kop gezeten. Ik heb het gevoel dat ik en alle andere mensen bestaan om het voor je kinderen en kleinkinderen gemakkelijker te maken, dan jij het hebt. Maar dat weet ik nog niet zeker, want ik heb nog niet eens kinderen. Verder ben ik een klein, slordig meisje, dat het erg moeilijk vond een opstel over zichzelf te maken!

Ik heb haast geen wenkbrauwen en blauw-groene ogen. Ik houd van ruimtevaart, ik ben geboren in het sterrebeeld Stier en ik ben erg driftig en opvliegend. Ik schrijf links en ben ongeduldig. Ik houd van lezen, tekenen, gymnastiek en handenarbeid en honden. Ik heb een hekel aan mensen die oneerlijk zijn, aan verwende snotapen en aan poezen. Ik ben iemand die geen doel heeft en als ik over de 100 ben en sterf, dan vind ik dat niet erg. Ik heb dan lang genoeg ge-

leefd. Ik weet niet wat ik later wil worden, maar dat doet er ook niet toe, want later is er wel een leuk vak dat ik kan gaan doen...

Twee kleine zelfportretten van kinderen die half augustus in de zesde klas van een lagere school kwamen en daar van hun onderwijzer als opstelonderwerp nu eens niet de keuze kregen uit afgesloten stijlbloempjes als: „Mijn Hond”, „Onze Vakantie”, „Een Droom”, maar — tevens bij wijze van kennismaking — „vertel iets over jezelf!”

Als pleister op de wonde werd erbij gezegd, dat het opstel niet langer behoefde te zijn dan één à anderhalve bladzijde van een schrift.

Maar ik geef het u te doen! Gaat u er straks eens voor zitten en vertel eens wat en hoe u over zichzelf denkt! Dat valt niet mee!

En ook lang niet alle leerlingen uit die klas schreven een even vlot en scherp portret als dat van de beide voorbeelden.

Er waren er die nadachten over de vraag, waarom ze eigenlijk op de wereld zijn:

Het leven maakt me verdrietig of gelukkig. Ik weet niet waarom ik leef. En als ik dood ben, dan weet ik misschien helemaal niets meer van mijn leven. Ik leef misschien voor iets dat ik niet weet!

Wat zijn dat eigenlijk mooie, moeilijke gedachten voor een aardig, intelligent meisje van 11 jaar! Vele kinderen trouwens beginnen zich, rond de periode van het afsluiten van de lagere school, af te vragen welke de reden is voor ons bestaan op aarde en welke de rol is die zij te vervullen zullen krijgen. Hoevelen van die kinderen worden in de gelegenheid gesteld daar met ouderen eens rustig over te praten? Hoevelen worden het bos ingestuurd met de mededeling: „daar ben je nog te jong voor!”; „ach kind, ga spelen, zolang wij voor je zorgen hoeft je je daar niet druk over te maken”; „jij komt er wel, geniet maar van je jeugd...” Min of meer welwillende opmerkingen, maar die een kind op de duur toch monddood zullen maken... Maar dat terzijde.

Kenmerkend voor de serie zelfportretten die ik onder ogen kreeg, was ook dat praten over moeilijke karaktereigenschappen bepaald niet uit de weg werd gegaan:

Ik heb nogal eens ruzie met kinderen uit de klas en het gekke is dat zij altijd zeggen, dat ik begin, maar zelf heb ik geen flauw idee hoè!

En wat vindt u van de volgende karakter-schets?

Ik ben tamelijk eerlijk, maar gauw wat driftig. Ik ben nogal eigenwijs maar heb een goed doorzettingsvermogen. Ook ben ik zeer eerzuchtig en daardoor soms wat agressief. Verder heb ik een grote algemene ontwikkeling en ben ijverig. Daarnaast heb ik gevoel voor humor, maar praat daardoor vaak te veel.

Goed, ik zou zo nog wel een ogenblik kunnen doorgaan met u citaten te laten horen en u deelachtig te laten zijn aan een bepaald facet van kinderexpressie: het schriftelijk naar voren brengen van gedachten, ervaringen en zienswijzen.

Het is de laatste tijd trouwens een beetje een modeverschijnsel, dat verzamelen van kinderuitspraken met het doel er een goed-verkoopbaar boekje van te maken. We behoeven maar te denken aan de schrijver van „Juf, daar zit een weduwe in de boom”, die al snel — om aan de klaarblijkelijke behoefte te voldoen — met een tweede deeltje komen moest. Nog niet lang geleden verscheen: „Als ik 33 ben...”, uittreksels uit opstellen op scholen gemaakt, over het onderwerp hoe kinderen zich in de voor hen verre toekomst zien op de rijpe leeftijd van 30 en nog veel ouder... De door mij zeer bewonderde schrijver Carmiggelt verzamelt trouw elke veertien dagen in zijn krantenkolom opmerkingen uit de kindermond, zoals ze hem opgetekend werden door ouders, grootouders of leerkrachten... Het gekke van het geval is — zeker nu ik hier zelf verhaalt — dat ik nogal ambivalent sta tegenover het gebruik maken van hetgeen kinderen mondeling of schriftelijk aan ons toevertrouwen. Bovendien worden de boekjes, die het resultaat van dat alles zijn, vaak gezien als werkjes met de lichte toets; ze liggen bij de afdeling „humor”, want ach, het komt immers allemaal maar uit kindermund! En daar verzet ik me tegen. Om verschillende redenen.

Een kind dat een opstel schrijft over het onderwerp: „wie ben je, hoe zie jij jezelf?” gaat niet achter de tafel zitten met de gedachte nu eens de lolbroek uit te hangen. Het tracht ernstig en zo eerlijk mogelijk het gevraagde beeld te geven. Hoe persoonlijk kinderen zo iets opvatten moge blijken uit het voorbeeld van de jongen, die weigerde gehoor te geven aan de opdracht van het vervolgonderwerp. Dat betrof het maken van een zg. tijdbalk, die begint bij het jaar van de geboorte, eindigt met het jaar van de dood en die de daartussen liggende hoogtepunten dient aan te geven. Hij kwam terug met de boodschap dat het hem allemaal te persoonlijk was, „eigenlijk heeft u er niets mee te maken”. Bij nadere informatie verschoot hij zich weliswaar achter de vaderlijke autoriteit, maar in feite bleek dat de opdracht, cq. het verzoek hem niet lekker gezeten had. Iets wat de onderwijzer dan ook geaccepteerd heeft. Dikwijls zegt een kind zijn mening zo onverbloemd scherp, daarbij getuigend van zulk goed waarnemingsvermogen, dat ik vaak de neiging

Kalender 1970

De kalender 1970 van het
Humanistisch Verbond,
nu in geheel vernieuwde
uitvoering, is verschenen.

De prijs is

f 5.75

Uw bestelling zien wij gaarne tegemoet door storting of overschrijving van f 5,75 op postrekening 58 t.n.v. De Humanistische Pers Utrecht.

In de omschrijving: Kalender 1970.

in me voel opkomen als er om zo'n kinder-opmerking geschaterd wordt, te vragen: wat is er zo geestig aan? Kunt u het beter, korter en scherper formuleren soms?” Maar ik geloof, dat de volwassenen niet alleen lachen omdat ze het „zo leuk” vinden, ze lachen meer uit een soort schaamte, uit een soort jaloezie ook, omdat ze weten zó de spijker niet op de kop te kunnen slaan, of omdat de z.g. grappigheid van de kinderuitspraak juist pijnlijk weergaf hoe onbeholpen de opvoeder zelf met het kind was omgesprongen, bijvoorbeeld bij voorlichting over voortplantingsvraagstukken. Want vaak wordt het hardst geschaterd bij hetgeen kinderen daarover hebben op te merken. Misschien ook speelt een opeens pijnlijk bewustwordend gevoel van: „is het mijn kind dat zo iets zegt?” een rol, een gevoel dat zegt: „maar als ik daar zo verbaasd over sta, betekent dit dan niet dat ik mijn kind maar slecht ken?”

Een punt ook vind ik dat van de „auteursrechten”. Waarop baseert de volwassene zijn recht om gebruik te maken van hetgeen kinderen, hetzij schriftelijk of mondeling, aan hem toevertrouwen? Zou men dat even vlot doen als het, ik noem maar iets, bijdragen betrof tot de bundel: „Wat buurvrouwen elkaar te zeggen hebben...” Ik bedoel het respect dat we verschuldigd zijn aan datgene wat er in kinderen omgaat en wat ze er ons over mededelen; tegenover dat blijk van vertrouwen past alleen maar ons respect er voor.

En ach, misschien, misschien helpt het allemaal ook om communicatiemoeilijkheden op latere leeftijd, als het lagere schoolkind een puber geworden is, minder ernstig te doen zijn. Wanneer het kind er van jongs af aan aan gewend is dat er ook naar zijn mening wordt geluisterd, dat ook hij in het gezin serieus genomen wordt.

Dat onze taal hierbij een grote rol speelt, is duidelijk. Het goed leren bespelen van het instrument van de taal, is thuis zowel als op school van groot belang. Ik hoorde laatst een kleuterleidster zeggen: „Ik wou, dat alle moeders zich even veel moeite bleven geven voor het aanleren en vergroten van de woordenschat als zij doen tijdens haar pogingen het kind

Uw alleen zijn is ook onze zorg

Voor hen, die in hun eigen omgeving niet slagen in het vinden van een huwelijkspartner functioneert onder verantwoordelijkheid van het Humanistisch Verbond de

CORRESPONDENTIEKRING
VOOR HUWELIJKSCONTACTEN.

Nadere inlichtingen: Postbus 210 - Utrecht.
Graag 60 ct aan postzegels voor antwoord insluiten.

mama en papa te laten zeggen!" Gelukkig is de „moderne" school zich wel bewust van haar taak de leerlingen een behoorlijk taalgebruik aan te leren en een bruikbare woordenschat mee te geven. Dat begint al in de kleuterklassen, waar de leidster spelenderwijs, maar langs zeer bepaalde lijnen, via klasgesprekjes de kleintjes aan „het praten" krijgt. Dit wordt voortgezet in alle klassen van de lagere school, waarbij er geleidelijk naar wordt gestreefd het kind te leren zich ook schriftelijk uit te drukken. Houdt men zich op een school aan duidelijk van te voren overeengekomen richtlijnen, dan kan men zijn leerlingen vaak tot verrassende resultaten brengen. De u vanmorgen gegeven citaten mogen er voorbeelden van zijn. Dat men dan voor moeilijke onderwerpen als: „Maak eens een interview met een bejaarde!" niet hoeft terug te schrikken zal u niet verbazen.

Ik kwam in het bejaardenhuis in een gang met namen. Dan moet je op zo'n bel drukken en dan krijg je door een soort luidspreker een antwoord, als ze thuis zijn. Ik moest lang nadenken op welke ik drukken zou, totdat ik de naam Vos zag staan...

Dit is, ter verklaring, de naam van haar onderwijzer en kennelijk gaf de bekende klank van die naam haar opeens genoeg vertrouwen, dan maar op die bel bij dat naamkaartje te drukken. Zij stelt dan de volgende vragen (en krijgt hierop heel juiste antwoorden, er worden zelfs foto's van vroeger bijgehaald): Hoe heet u, wanneer bent u geboren, welke vakken had u op school,

De hoop leidt ons het leven binnen; zij fladdert rondom de vrolijke kinderen; haar toverschoon lokt de opgroeiende jeugd en zij wordt met de grijsaard begraven. Wat deze innerlijke stem spreekt, is geen bedrog voor de hopende ziel.

Schiller

waar schreef u mee en waarop, (waarbij het gedwongen rechtsschrijven voor linkshandigen ter sprake kwam!), hoe reisde u, vertel eens wat over de mode van vroeger, wat vindt u van de moderne jeugd en tot slot vroeg zij: hoe vond u dit? doelend op haar vraaggesprek. „Ik vond het erg verstandig dat men dit op school doet," zo luidde het antwoord, „al zullen er mensen zijn die het niet zo leuk vinden. Ik wel, want ik ben erg tevreden met mijn leven." Om in die geest van tevredenheid te eindigen, nog een laatste klein citaat. Dat men bij het kiezen van een moeilijk onderwerp niet al te bevreesd hoeft te zijn dat een jong kind er niets van terecht zal brengen, kan blijken uit het feit dat een achtjarig meisje onder meer dit over haar toekomstig leven te vertellen had:

Ik ben nu 31 jaar.

Ik ben paardrijdster.

Ik kom voor de t.v.

Ik heb lang haar, opgestoken en een mooie rijtje tanden.

Ik ga over een week de wereld rond, ik ga voor drie jaar weg, eerst naar Afrika en dan zie ik wel weer...

Zij beschrijft dan ontmoetingen met allerlei wilde dieren en besluit met de woorden:

Ik had er over nagedacht dat ik niet alleen maar in Afrika zou blijven en dat deed ik ook niet. Ik ging naar huis, naar mijn man en mijn kinderen. Ik had verder nog een heerlijke leventje.

D. ROETHOF-ENSING

existentie

Hier loopt het ik, het loopt zichzelf te vinden, het ziet verbaasd de regen en het gras.

Het denkt: wat loop ik hier zo in den blinde?

Wie laat dit hart slaan, wie bepaalt de pas?

Het luistert naar het stromen van de winden.

Hier loopt het ik, het treft zich aan in straten die het slechts na lang aarzelen herkent.

Het ziet de huizen: lange, donker'e raten tegen het harde blauwe firmament.

Wat gaat het hier zo eenzaam en verlaten?

Hier loopt het ik: vanwaar is het gekomen tot dit moment als tot een open plek, waar het, tussen het zwart geheim der bomen, zich in een maanblank watervlak ontdekt en wakker wordt en toch volloopt met dromen?

Hier loopt het vreemde ik, het richt zijn voeten naar waar, naar waar? Het kent de wegen niet.

Alleen: het is! Het wil de aarde groeten met een herkenkend, nieuw en oeroud lied.

Hier loopt het ik en het wil God ontmoeten.

J. W. Schulte Nordholt

Simon Vinkenoog

De psychedelische ervaring als communicatiemedium voldoet aan de behoefte naar een trans-kategoriaal referentiekader, die zich doet voelen als een dringende noodzaak bij de velen, die met het wel en wee van de mens begaan zijn. Bij allen die roeping en genezing, bezieling en bewustzijn kennen als onafscheidelijke begeleiders van al ons doen en laten. Bij de velen, die beseffen dat de mens behoefte aan genezing heeft, dat de mens die uitsluitend zichzelf kan vinden, dat de integratie een innerlijk gebeuren is, dat de mens slechts zichzelf hoeft te be-vechten om alle vijanden te overwinnen.

Zij zijn het ook, die zich geroepen voelen telkens opnieuw hun geweten te laten spreken, en te appelleren aan het geweten, op die ogen-blikken dat ons leven op het spel staat — allen. Sprekende vanuit referentiekaders, die slechts visie als grens hebben, waarbinnen verschil-lende verreikende cybernetische wetmatig-heden, kan ik stellen dat, op zoek naar de waarheid, alle geheimen geopenbaard kunnen worden.

Al naar de mens ademt, zal hij ruimer leven; al naarmate zijn individueel geluk toeneemt, zal hij meer open kunnen staan voor kom-munikatie.

De mens zal voortdurend zijn gezichtsveld kun-nen verruimen als hij springlevend blijft, d.w.z. niet opziet tegen de verste reizen in zijn eigen geest, die hem nader brengen tot zichzelf, het Zelf waarom het altijd, in laatste instantie, gaat.

In eigen woorden zal elke psychedelische kom-munikatie-ekspert uiteen kunnen zetten, hoe eigen ervaringen evolutie voelbaar en tastbaar maken. Hij zal trachten uiteen te zetten in hoe-verre de zintuigen zich van konditionneringen kunnen laten bevrijden; hij zal proberen onder woorden tot uitdrukking te brengen (aan een blinde man vertellen hoe rood een roos is!) hoe open ogen vrijer zien, en minder het uiter-lijk dan wel de essentie, de beweging, van de materie, eerder de betekenis dan wel de sym-boliek — dwars door de opgelegde schijn, kul-tureel onbevangen — dus zeker niet ethno-centrisch — schoon van vooroordelen, blind voor niets, alles-horend, een alomvattend kon-glomeraat van cellulaire processen, waarvan wij ons „in het dagelijks leven” vaak onbewust zijn, omdat het ego, dit paradoxaardje onder zijns gelijken, vaak niet in staat is het gehele terrein te overzien, omdat het zich afsluit (via afweer-mechanismen) van wat het ongevallig is.

In het rudimentaire stadium, in het zaadje van de evolutie, ligt de latente ontwikkeling be-sloten: the survival of the fittest. Het bewust-zijn, dat in een geestelijke revolutie voortdu-rend zijn grenzen doorbreekt, omdat het slechts onophoudelijk bewegende, meedelende in het menselijk ontwikkelingsproces telkens opnieuw kan vernieuwen en verjongen.

De mens-in-wording onderkent het gehele levensproces als een ervaring, die zich in het eigen leven (lichaam en geest) afspeelt. Elk van de triljarden cellen in zijn lichaam draagt de eerste eencellige verschijningsvorm in zich be-

sloten. Overal, in elk mens, trillen Eva en Adam samen voor het eerst; in ieder van ons heeft zich de schepper gestoken.

Dit is een euvele tijd. Veel helden. Veel ont-dekkingsreizigers. Genieën en heiligen. Waag-halzen en roekelozen, jagers. Velen, die de tijd van het leven kort weten, en zich haasten voor het te laat is.

En weinigen die konstant beseffen dat de tijd niet bestaat, een andere menselijke afspraak is die ons dient, maar ons ook kan knechten. Weinigen met weet van bevrijding en vrijheid. Ervaringsfeiten, niet te doorgronden door die-genen, die een masker verkiezen boven een spiegel. Wie zich verschuilt achter vals spel zal worden doorzien. Wie niet weten wil, zal wel voelen.

De leugenaar blijft eenzaam achter. Degeen die misbruik maakt van zijn macht, zal zich niet in zijn kinderen kunnen verliezen; hun ogen staan wijder open dan de zijne, hun wereld is een grotere dan de zijne. In de jeugd ligt elke toekomst besloten; een nieuwe beschaving breekt aan, en de vele avantgardisten allerwege schorten zich aan voor de strijd.

Steeds groter het aantal mensen dat zich be-wust wordt van de mogelijkheden, besloten in de mens; niet om besloten te blijven, maar om te ontluiken — in communicatie.

De slaapwandelaars rond ons wekkend. De tekenen verstaand. Dóórdringend. Spelender-wijs lerend. Elke ontmoeting wederzijdse in-spiratie.

Utopisten aller landen, verenigt u!

Voor de Eerste Mondiale werken velen niet langer langs elkaar heen. Wat ondergronds ge-schiedt komt boven. Een nieuwe lente, een oer-oud geluid. Een vogel in de boom. Alle over-levenden welkom aan boord van het schip, waarop wij allen onze eigen kapitein zijn.

Als ik naga, hoeveel leed onnodig in de wereld, hoeveel kunstmatige grenzen door misverstan-den in het leven gehouden, hoeveel pijn met graagte geleden, hoeveel sterker al wat wij meemaken ons maakt — ik kan alleen maar dankbaar zijn de velen die mij de weg hebben kunnen wijzen. Niet alleen de Tibetanen, die ons hun Dodenboek schonken, of de chinese I Tjing en Tau Te Tjing, die energie blijven uitstralen, noch de profeten uit het verleden, die ook in ons leven meespelen: Boeddha, Mozes, Abraham, Jezus Christus, Johannes, Mohammed, Eckehart, door de tijden heen om-ringd door discipelen en vrienden, met wie zij kommuni-seerden. Met de kennis voorbij hun tijd, kennende hun plaats in de kosmos — hal-verwege mikro- en makro-kosmos — ervarende de eenheid, het verband, de samenhang.

Ik uit in dank mijn hang naar harmonie. Ik schrijf een gedicht in wetenschap. Alles wat mag en wat ik te zeggen heb. *'It's my life and I'll do what I want. It's my mind, and I'll think what I want'* zingen en spelen de *Animals*. Gaat het iemand van ons ooit anders?

(Uit: Maatstaf jan./febr. 1967, p. 773-778)

Van week tot week:

Hilversum I (radio)

zondag 14 september 9.45—10.00 uur: Specie voor H.M.T.'s (klankbeeld)